

WYMAGANIA NA POSZCEGÓLNE OCENY

Przedmiot : HISTORIA

Klasa: V

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie spełnił wymagań na ocenę dopuszczającą.

Ocenę wyższą otrzymuje uczeń, który spełnił także wymagania na oceny niższe (np. na ocenę dobrą trzeba spełnić wymagania na 2, 3 i 4

Realizacja tematów w półroczu zależy od kalendarza szkolnego oraz planu pracy danego nauczyciela.

PÓŁROCZE I

DZIAŁ I

PIERWSZE CYWILIZACJE

	OCENA DOPUSZCZAJĄCA	OCENA DOSTATECZNA	OCENA DOBRA	OCENA BARDZO DOBRA	OCENA CELUJĄCA
--	------------------------	----------------------	----------------	-----------------------	-------------------

1.Życie pierwszych ludzi	Uczeń zna: pojęcia koczowniczy i osiadły tryb życia, pięściak Uczeń rozumie: jakie korzyści daje człowiekowi umiejętność uprawy ziemi i hodowli zwierząt Uczeń potrafi: opisać różnice między człowiekiem pierwotnym a współczesnym, wyjaśnić dlaczego narzędzia metalowe są lepsze od kamiennych	Uczeń zna: rewolucja neolityczna, epoka kamienia, epoka brązu, epoka żelaza Uczeń rozumie: korzyści płynące z umiejętności krzesania ognia Uczeń potrafi: przedstawić, skąd wywodzą się praludzie – opisać życie ludzi pierwotnych – scharakteryzować epoki kamienia, brązu i żelaza	Uczeń potrafi: porównać koczowniczy tryb życia z osiadłym – wyjaśnić, na czym polegała rewolucja neolityczna – przedstawić dawne i współczesne sposoby wytapiania żelaza	Uczeń potrafi: wskazać umiejętności, których nabycie umożliwiło ludziom przejście na osiadły tryb życia – wyjaśnić skutki rewolucji neolitycznej	Uczeń potrafi: wyjaśnić pojęcie ewolucji – charakteryzować kierunki ewolucji człowieka
2.Miasta - państwa Mezopotamii	Uczeń zna: pojęcia cywilizacja, kanał nawadniający, kodeks Uczeń potrafi: wskazać na mapie: obszar Mezopotamii oraz wyjaśnić zasadę <i>oko za oko, ząb za ząb</i>	Uczeń zna pojęcia: cywilizacja, Mezopotamia, Bliski Wschód, Babilonia, Sumerowie, pismo klinowe, zikkurat Uczeń potrafi: wskazać na mapie: obszar Mezopotamii, Tygrys, Eufrat, Ur, Babilon oraz wymienić najważniejsze osiągnięcia cywilizacyjne ludów	Uczeń potrafi: opisać rolę wielkich rzek w rozwoju rolnictwa, handlu i komunikacji, scharakteryzować i podać przykłady państw-miast z terenu Mezopotamii i wyjaśnić znaczenie	Uczeń potrafi: objaśnić różnicę między prawem zwyczajowym a skodyfikowanym i wytłumaczyć, w jaki sposób powstawały pierwsze państwa	Uczeń potrafi: przedstawić kraje leżące obecnie na obszarze dawnej Mezopotamii oraz wymienić współczesne przedmioty, których powstanie było możliwe dzięki

		starożytnej Mezopotamii	kodyfikacji prawa w życiu społecznym		osiągnięciom ludów Mezopotamii
3. W Egipcie faraonów	Uczeń zna: pojęcia <i>piramida, faraon</i> Uczeń potrafi: wskazać na mapie: Egipt oraz Nil, opisać wygląd piramid oraz porównuje wygląd hieroglifów i pisma współczesnego	Uczeń zna: pojęcia politeizm ,hieroglify, mumifikacja, sarkofag Uczeń rozumie na czym polegał politeizm w Egipcie Uczeń potrafi: wymienić najważniejsze osiągnięcia cywilizacji egipskiej oraz opisać zakres władzy faraona	Uczeń potrafi: wyjaśnić rolę Nilu w rozwoju cywilizacji egipskiej, przedstawić strukturę społeczną Egiptu oraz podaje przykłady bogów i charakteryzuje wierzenia Egipcjan	Uczeń potrafi : wyjaśnić powiązania między wierzeniami Egipcjan a ich osiągnięciami w dziedzinie budownictwa i medycyny	Uczeń potrafi: charakteryzuje najbardziej znane przykłady sztuki egipskie
4.W starożytnym Izraelu	Uczeń zna: pojęcia <i>Tora, Żydzi, Dekalog</i> Uczeń potrafi: wymienić najważniejsze postaci biblijne związane z dziejami Żydów	Uczeń zna: pojęcia <i>judaizm, Tora, Mesjasz, synagoga, Mesjasz, Ziemia Obiecana, Arka Przymierza, monoteizm</i> Uczeń rozumie różnicę między monoteizmem a politeizmem i potrafi ją wyjaśnić	Uczeń potrafi: charakteryzować judaizm oraz porównuje wierzenia Egiptu oraz Izraela	Uczeń potrafi: scharakteryzować dokonania głównych przywódców żydowskich, jak: Dawid, Salomon, Mojżesz	Uczeń potrafi: wyjaśnić terminy: <i>synagoga, rabin</i>

5.Cywilizacje Indii i Chin	Uczeń zna: hinduizm, Wielki Mur Chiński, jedwabny szlak, Daleki Wschód Uczeń rozumie: dlaczego porcelana i jedwab są bardzo poszukiwanymi towarami Uczeń potrafi: wskazać na mapie Chiny i Indie oraz główne rzeki	Uczeń zna pojęcia: Ariowie, kasta, cesarz Uczeń potrafi: wymienić dokonania cywilizacji doliny Indusu i chińskiej	Uczeń potrafi : opisać system kastowy w Indiach oraz scharakteryzować wierzenia hinduistyczne	Uczeń potrafi : opisać rolę jaką odegrał Jedwabny szlak w kontaktach Wschodu z Zachodem	Uczeń potrafi: opowiedzieć o filozofii Konfucjusza
6. Od hieroglifów do alfabetu	Uczeń zna pojęcia: pismo obrazkowe, hieroglify, alfabet, pismo alfabetyczne Uczeń rozumie znaczenie pisma Uczeń potrafi: wyjaśnić, do czego służy pismo	Uczeń zna pojęcia: papirus, tabliczki gliniane, pismo obrazkowe, pismo klinowe, Fenicjanie, pismo alfabetyczne, alfabet łaciński Uczeń potrafi: porównać pismo obrazkowe i alfabetyczne, wyjaśnić związek między wynalezieniem pisma a historią i prehistorią oraz omówić przyczyny wynalezienia pisma	Uczeń potrafi: przyporządkować różne rodzaje pisma do cywilizacji, które je stworzyły oraz wymienić przykłady materiałów pisarskich stosowanych w przeszłości	Uczeń potrafi: wyjaśnić, w jaki sposób pismo obrazkowe przekształciło się w klinowe, przedstawić genezę współczesnego pisma polskiego oraz wyjaśnić, jakie były trudności z odczytywaniem pisma obrazkowego	Uczeń potrafi: podać przykłady narodów, które posługują się pismem sięgającym tradycją do pisma greckiego oraz do łaciny

DZIAŁ II

STAROŻYTNA GRECJA

	OCENA DOPUSZCZAJĄCA	OCENA DOSTATECZNA	OCENA DOBRA	OCENA BARDZO DOBRA	OCENA CELUJĄCA
1.Demokratyczne Ateny	Uczeń zna pojęcia: demokracja, zgromadzenie ludowe Uczeń potrafi: opisać wygląd greckiego polis i życie w nim na przykładzie Aten	Uczeń zna pojęcia: Hellada, Hellenowie, polis, akropol i agora Uczeń rozumie pojęcie i znaczenie demokracji Uczeń potrafi: Wskazać na mapie: Grecję, Ateny oraz wyjaśnić znaczenie terminu <i>demokracja</i>	Uczeń zna: postać Peryklesa Uczeń potrafi: wyjaśnić wpływ warunków naturalnych Grecji na zajęcia ludności	Uczeń potrafi: – wskazać podobieństwa i różnice między demokracją ateńską a	Uczeń potrafi: wyjaśnić, w jaki sposób kultura grecka rozprzestrzeniła się

		i charakteryzuje demokrację ateńską	oraz sytuację polityczną oraz opisać , kto posiadał prawa polityczne w Atenach	współczesną demokracją parlamentarną	w basenie Morza Śródziemnego
2.Sparta i wojny z Persami	Uczeń zna: pojęcia danina, sojusz Uczeń rozumie: skąd wynikał sława Spartan jako najdzielniejszych wojowników	Uczeń zna: pojęcia hoplita, falanga oraz postacie: Dariusz, Kserkses i Leonidas Uczeń potrafi: wskazać na mapie: Spartę, Persję oraz wyjaśnić na czym polegało spartańskie wychowanie	Uczeń potrafi: -opisać społeczeństwo Sparty -wyjaśnić przyczyny i opisać przebieg wojen grecko- perskich – wskazać na mapie: Maraton, Termopile, Salaminę – zaznaczyć na osi czasu daty: 490 r. p.n.e., 480 r. p.n.e.	Uczeń potrafi : opisać, w jaki sposób walczyli starożytni Grecy oraz wyjaśnić genezę biegów maratońskich	Uczeń potrafi: – opisać przebieg bitwy pod Termopilami i ocenić postać króla Leonidasa
3. Bogowie i mity	Uczeń zna : pojęcia mity, heros	Uczeń zna: pojęcia <i>Olimp, Partenon, Herakles, Achilles, Odyseusz, koń trojański</i>			

	Uczeń potrafi : opisać najważniejszych bogów greckich	Uczeń rozumie: znaczenie mitów dla Greków i umie wyjaśnić Uczeń potrafi: przedstawić wierzenia starożytnych Greków, wskazać na mapie: górę Olimp oraz wyjaśnić, kim był Homer	Uczeń potrafi: charakteryzować najważniejszych bogów greckich: opisywać ich atrybuty i dziedziny życia, którym patronowali, omawiać różne mity greckie oraz przedstawić treść <i>Iliady</i> i <i>Odysei</i>	Uczeń potrafi: opisać wybrane miejsca kultu starożytnych Greków oraz przedstawić treść <i>Iliady</i> i <i>Odysei</i>	Uczeń potrafi: wyjaśnić nawiązujące do mitologii związki frazeologiczne (frazologizmy mitologiczne)
4.Kultura starożytnych Aten	Uczeń zna: pojęcia amfiteatr, igrzyska, olimpiada, stadion Uczeń potrafi: opisać, jak narodził się teatr grecki	Uczeń zna pojęcia: Wielkie Dionizje, amfiteatr, tragedia, komedia, filozofia, igrzyska, olimpiada, Olimpia, stadion, pięciobój olimpijski Uczeń rozumie znaczenie sportu w starożytności Uczeń potrafi: wskazać różne dziedziny kultury i sztuki rozwijane w starożytnej Grecji oraz opisać charakter antycznych igrzysk sportowych	Uczeń zna postacie: Fidiasz, Myron, Sofokles, Pitagoras, Tales z Miletu, Sokrates, Platon, Arystoteles Uczeń potrafi: opisać charakter i cele antycznego teatru – przedstawić dokonania nauki greckiej	Uczeń potrafi: przedstawić współczesną tradycję igrzysk olimpijskich – porównać igrzyska antyczne ze współczesnymi	Uczeń potrafi: charakteryzować rolę kultury w życiu społecznym oraz podać przykłady wpływu dokonań starożytnych Greków na współczesną

		-zaznaczyć na osi czasu datę: 776 r. p.n.e.	– objaśnić, czym jest filozofia, i przedstawić jej najwybitniejszych przedstawicieli		kulturę i naukę
5. Imperium Aleksandra Wielkiego	Uczeń zna i posługuje się terminem imperium -zna postać Aleksandra Wielkiego Uczeń potrafi określić, na jakim obszarze toczyły się opisywane wydarzenia	Uczeń zna: pojęcia węzeł gordyjski, hellenizacja Uczeń rozumie: na czym polegała hellenizacja oraz dlaczego Aleksandra nazywano Wielkim Uczeń potrafi: wskazać na mapie: Macedonię, Persję, Indie i Aleksandrię w Egipcie oraz opisać przebieg kampanii perskiej Aleksandra Macedońskiego	Uczeń zna: pojęcia falanga macedońska, kultura hellenistyczna Uczeń potrafi: wyjaśnić charakter kultury hellenistycznej, przedstawić skutki podbojów Aleksandra oraz zaznaczyć na osi czasu daty: 333 r. p.n.e., 331 r. p.n.e.	Uczeń potrafi: – charakteryzować sposób walki wojsk Aleksandra Macedońskiego	Uczeń potrafi: omówić znaczenie Biblioteki Aleksandryjskiej

DZIAŁ III

STAROŻYTNY RZYM

	OCENA DOPUSZCZAJĄCA	OCENA DOSTATECZNA	OCENA DOBRA	OCENA BARDZO DOBRA	OCENA CELUJĄCA
1. USTRÓJ STAROŻYTNEGO RZYMU	Uczeń zna: pojęcia dyktator, cesarz Uczeń potrafi: wskazać na mapie: Rzym oraz przy pomocy nauczyciela wyjaśnić, dlaczego symbolem Rzymu została wilczyca	Uczeń zna: pojęcia Italia, monarchia, republika, senat, patrycjusze, plebejusze, konsulowie, pretorzy, kwestorzy, trybun ludowy, dyktator, cesarz Uczeń potrafi: przedstawia legendarne początki Rzymu – wskazać na mapie: Półwysep Apeniński – omówić dokonania Gajusza Juliusza Cezara i Oktawiana Augusta	Uczeń potrafi: – charakteryzuje ustrój republiki rzymskiej i jej główne organy władzy – przedstawia kompetencje najważniejszych urzędów republikańskich – opisuje konflikt społeczny między patrycjuszami a plebejuszami – zaznacza na osi czasu daty: 753 r. p.n.e., 44 r. p.n.e.	Uczeń potrafi: – omawia przyczyny oraz okoliczności upadku republiki rzymskiej – porównuje ustroje demokracji ateńskiej i republiki rzymskiej	Uczeń potrafi: wyjaśnia różnice w rozumieniu terminu <i>republika</i> przez Rzymian i współcześnie – przedstawia funkcje pełnione przez senat w ustroju współczesnej Polski
2. Imperium Rzymskie	Uczeń zna: pojęcia prowincja, legiony, plemiona barbarzyńskie, wielka wędrówka ludów Uczeń potrafi:	Uczeń zna pojęcia: romanizacja, plemiona barbarzyńskie, Germanie, Hunowie, wielka wędrówka ludów Uczeń potrafi: – wymienia główne	Uczeń potrafi: – opisuje przyczyny podziału cesarstwa na wschodnie i zachodnie – opisuje okoliczności upadku cesarstwa zachodniego	Uczeń potrafi: – wymienia korzyści oraz zagrożenia funkcjonowania państwa o rozległym terytorium – wyjaśnia wpływ kultury rzymskiej na podbite ludy	Uczeń potrafi: – przedstawia postać Hannibala i wojny punickie – pokazuje przykłady romanizacji we współczesnej Europie – przybliża postaci wodzów

	– przedstawia wygląd i uzbrojenie rzymskiego legionisty	provincje Imperium Rzymskiego – wskazuje na mapie: Kartaginę, granice Imperium Rzymskiego w II w. n.e., Konstantynopol – omawia etapy powstawania Imperium Rzymskiego	– zaznacza na osi czasu daty: 395 r. n.e., 476 r. n.e. – zna postać cesarza Konstantyna Wielkiego		barbarzyńskich Attyli oraz Odoakera
3.Życie w Wiecznym Mieście	Uczeń zna: <i>amfiteatr, gladiatorzy, niewolnicy</i> Uczeń potrafi: przedstawia warunki życia oraz rozrywki dawnych mieszkańców Rzymu – omawia wierzenia Rzymian i wpływ, jaki wywarła na nie religia Greków	Uczeń zna: <i>pojęcia bazylika, Forum Romanum, termy, amfiteatr, gladiatorzy, patrycjusze, plebs, niewolnicy, westalki</i> Uczeń potrafi: wymienia najważniejsze bóstwa czczone przez Rzymian i określa, jakimi dziedzinami życia się opiekowały – charakteryzuje różne grupy społeczeństwa rzymskiego	Uczeń potrafi: wyjaśnia, dlaczego Rzym był nazywany Wiecznym Miastem – opisuje, jakie funkcje pełniło Forum Romanum – wymienia greckie odpowiedniki najważniejszych rzymskich bóstw	Uczeń potrafi: – wyjaśnia, dlaczego cesarze rzymscy starali się kierować zawołaniem ludu: <i>chleba i igrzysk</i>	Uczeń potrafi: – przedstawia pozostałości Pompejów i Herculanium jako źródła wiedzy o życiu codziennym w starożytności
4.Dokonania starożytnych Rzymian	Uczeń zna: <i>pojęcia: łuk triumfalny, Circus Maximus, Koloseum, kodeks</i>	Uczeń zna: <i>łuk triumfalny, Circus Maximus, Koloseum, kodeks</i>	Uczeń potrafi: uzasadnia i ocenia twierdzenie, że Rzymianie potrafili czerpać z dorobku	Uczeń potrafi: – wyjaśnia, dlaczego dobra sieć drogowa jest ważna dla	Uczeń potrafi: – opisuje wpływ prawa rzymskiego na współczesne prawo europejskie

		Uczeń potrafi: wyjaśnia powiedzenie: <i>Wszystkie drogi prowadzą do Rzymu</i>	kulturowego podbitych ludów – omawia najwybitniejsze dzieła sztuki i architektury rzymskiej – wyjaśnia rolę praw i przepisów w funkcjonowaniu państwa na przykładzie Rzymu – omawia dokonania Wergiliusza i Horacego	funkcjonowania każdego państwa	– ocenia, które z dokonań Rzymian uważa za najwybitniejsze, i uzasadnia swoją odpowiedź
5.Początki chrześcijaństwa	Uczeń zna: pojęcia apostołowie, Jezus z Nazaretu, biskupi, papież, Biblia – Stary i Nowy Testamen	Uczeń zna: <i>pojęcia Mesjasz, chrześcijaństwo, apostołowie, biskupi, papież, Biblia – Stary i Nowy Testament, Edykt mediolański</i> Uczeń potrafi: – charakteryzuje działalność apostołów po ukrzyżowaniu Jezusa – wskazuje na mapie: Palestynę, Jerozolimę, Mediolan – omawia nauki Jezusa z Nazaretu oraz dokonania świętego Piotra, świętego Pawła	Uczeń potrafi: – wyjaśnia, czym różni się chrześcijaństwo od judaizmu – wyjaśnia, dlaczego władze rzymskie odnosiły się wrogo do chrześcijaństwa – wyjaśnia znaczenie Edyktu mediolańskiego dla	Uczeń potrafi: opisuje najstarsze symbole chrześcijańskie – wyjaśnia związki między judaizmem a chrześcijaństwem	uczeń potrafi: przedstawia dzieje wybranego świętego (na przykład swojego patrona)

		z Tarsu i Konstantyna Wielkiego	rozwoju chrześcijaństwa – zaznacza na osi czasu daty: 33 r. n.e., 313 r. n.e.		
--	--	---------------------------------	--	--	--

II PÓŁROCZE

Rozdział IV

Początki średniowiecza

	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
1. Bizancjum w czasach świątynności	Uczeń zna pojęcia: <i>ikona, freski, mozaika</i>	Uczeń zna pojęcia: Bizancjum, Hagia Sofia, ikona, freski, mozaika Uczeń potrafi: wskazuje na mapie: Konstantynopol, granice cesarstwa bizantyjskiego w czasach Justyniana I Wielkiego – tłumaczy, dlaczego Konstantynopol	Uczeń potrafi: – wskazuje, jaką rolę w periodyzacji dziejów odegrał upadek cesarstwa zachodniorzymskiego oraz wschodniorzymskiego – charakteryzuje styl bizantyjski w sztuce – podaje przyczyny i skutki upadku cesarstwa bizantyjskiego	Uczeń potrafi: – wyjaśnia, w jaki sposób położenie geograficzne wpłynęło na bogactwo Konstantynopola – uzasadnia twierdzenie, że Bizancjum połączyło w nauce tradycję zachodniorzymską i grecką – wyjaśnia, jakie znaczenie dla państwa ma kodyfikacja praw	Uczeń potrafi: – wyjaśnia, jaki wpływ na chrześcijaństwo miał podział Rzymu na część zachodnią i wschodnią – opisuje, jakie zmiany w bazylice Hagia Sofia zostały dokonane przez muzułmanów

		zaczęto określać Nowym Rzymem – wyjaśnia znaczenie wyrażenia <i>bizantyjski przepych</i>	– zaznacza na osi czasu datę Konstantynopola – 1453 r. – zna postać Justyniana I Wielkiego – omawia dokonania Justyniana I Wielkiego		
2. Arabowie i początki Islamu	Uczeń zna: oaza, islam, Allah, Koran, meczet Uczeń potrafi: przy pomocy nauczyciela wskazuje podstawowe różnice między chrześcijaństwem a islamem	Uczeń zna pojęcia: Mekka, Medyna, islam, Allah, Koran, meczet, minaret, mihrab, minbar, dżihad, kalifowie, cyfry arabskie, stal damasceńska, arabeski Uczeń potrafi: omawia najważniejsze zasady wiary muzułmanów – wskazuje na mapie: Półwysep Arabski, Mekkę, Medynę oraz imperium arabskie w okresie świetności	Uczeń potrafi: – przedstawia postać i działalność Mahometa – omawia osiągnięcia Arabów w dziedzinie kultury i nauki w średniowieczu – charakteryzuje i ocenia stosunek Arabów do ludów podbitych w średniowieczu – zaznacza na osi czasu datę: 622 r.	Uczeń potrafi: – wskazuje na podobieństwa i różnice pomiędzy chrześcijaństwem a islamem – podaje przykłady wpływu kultury, nauki i języka arabskiego na Europejczyków	Uczeń potrafi: – wyjaśnia, jak zmieniło się nastawienie części muzułmanów do innych kultur w średniowieczu i współcześnie – ocenia potrzebę tolerancji religijnej – wskazuje na podobieństwa i różnice w sposobie postrzegania dziejów i odmierzania czasu między chrześcijaństwem a islamem

3.Nowe państwa w Europie	Uczeń zna pojęcia: <i>dynastia, cesarstwo, możnowładca</i> Uczeń potrafi: przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, dlaczego Karol otrzymał przydomek „Wielki”	Uczeń zna pojęcia: <i>Frankowie, dynastia, majordom, Karolingowie, cesarstwo, margrabia, marchia, możnowładca, Rzesza Niemiecka</i>	Uczeń potrafi: wyjaśnia, w jaki sposób władzę w państwie Franków przejęła dynastia Karolingów – charakteryzuje rozwój kultury i nauki w czasach Karola Wielkiego zaznacza na osi czasu daty: 800 r., 962 r. – omawia dokonania: Chłodwiga, Karola Młota, Pepina Małego, Karola Wielkiego i Ottona I	Uczeń potrafi: – wyjaśnia, w jaki sposób doszło do utworzenia Rzeszy Niemieckiej – tłumaczy, dlaczego Karol Wielki jest jednym z patronów zjednoczonej Europy	Uczeń potrafi: – wyjaśnia skąd pochodzi polskie słowo „król”
4.Konflikt papieżstwa z cesarstwem	Uczeń zna pojęcia: prawosławie, ekskomunika	Uczeń zna pojęcia: dogmaty, schizma, patriarcha, prawosławie, ekskomunika, inwestytura, synod, konkordat Uczeń potrafi: wyjaśnia konsekwencje ekskomunikacji cesarza	Uczeń potrafi: – wyjaśnia przyczyny	Uczeń potrafi: – wyjaśnia, na czym	Uczeń potrafi: – przedstawia okoliczności

		i opisuje ukorzenie się cesarza Henryka IV w Canossie – przedstawia postaci: papieża Grzegorza VI, cesarza Henryka IV	i skutki wielkiej schizmy wschodniej – wyjaśnia, czym są religie, a czym wyznania religijne – przedstawia przebieg sporu pomiędzy cesarzem a papieżem w XI w. – przedstawia postanowienia konkordatu w Wormacji – zaznacza na osi czasu daty: 1054 r., 1077 r., 1122 r.	polegał spór o inwestyturę – omawia przykładowe różnice pomiędzy Kościołem katolickim a prawosławnym	utworzenia Państwa Kościelnego
5.Wyprawy krzyżowe	Uczeń zna pojęcia: Ziemia Święta, krucjaty i wyprawy krzyżowe Uczeń rozumie rolę jaką odgrywały zakony rycerskie Uczeń potrafi: wskazać na mapie Ziemię Świętą	Uczeń zna pojęcia: synod, Akka, Królestwo jerozolimskie Uczeń potrafi: -wymienić zakony rycerskie -wyjaśnić w jakim celu powstawały zakony rycerskie	Uczeń potrafi: wymienić przyczyny i skutki wypraw krzyżowych	Uczeń potrafi: opisać krucjaty do Ziemi Świętej	Uczeń potrafi: -scharakteryzować stanowisko papieża Urbana do wypraw krzyżowych

Rozdział V

Spółeczeństwo średniowiecza

	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
1.System feudalny	Uczeń zna: senior, wasal, hołd lenny, przywilej Uczeń potrafi: wyjaśnia, na czym polegała drabina feudalna	Uczeń zna: <i>feudalizm, senior, wasal, lenno, hołd lenny, stan, przywilej, suzeren, duchowieństwo, chłopci, szlachta, mieszczaństwo</i> Uczeń potrafi: przedstawia, jak wyglądał hołd lenny – wymienia i charakteryzuje poszczególne stany w społeczeństwie średniowiecznym	Uczeń potrafi: – omawia różnice pomiędzy społeczeństwem stanowym a współczesnym – opisuje zależność między seniorem a wasalem	Uczeń potrafi: wyjaśnia, które stany były uprzywilejowane	Uczeń potrafi: wyjaśnia, kim byli w Europie Zachodniej hrabiowie i baronowie
2.Epoka rycerzy	Uczeń zna pojęcia: rycerz, herb, kopia, ostrogi	Uczeń zna pojęcia: rycerz, kodeks honorowy, paż,			

	Uczeń potrafi: opisuje uzbrojenie rycerzy	<i>giermek, pasowanie, herb, kopia, ostrogi</i> Uczeń potrafi: charakteryzuje ideał rycerza średniowiecznego – wyjaśnia, kto mógł zostać rycerzem – opisuje uzbrojenie rycerskie	Uczeń potrafi: – opisuje życie codzienne rycerstwa – przedstawia poszczególne etapy wychowania rycerskiego – opisuje ceremonię pasowania na rycerza	Uczeń potrafi- przedstawia historię najsłynniejszego polskiego rycerza Zawiszy Czarnego z Garbowa	Uczeń potrafi: przedstawia literackie ideały rycerskie: hrabiego Rolanda, króla Artura i rycerzy Okrągłego Stołu
3.Średniowieczne miasto i wieś	Uczeń zna pojęcia: <i>kupcy, rzemieślnicy, rynek, targi, ratusz, pług, radło, brona</i> Uczeń potrafi: porównuje życie codzienne mieszkańców średniowiecznych miast i wsi	Uczeń na pojęcia: <i>gród, osada targowa, lokacja, zasadzka, kupcy, rzemieślnicy, rynek, targi, wójt, burmistrz, rada miejska, ława miejska, ratusz, cech, soltys, ława wiejska, trójpółówka, pług,</i> Uczeń potrafi: opisuje, gdzie i w jaki sposób tworzyły się miasta	Uczeń potrafi: wyjaśnia, na czym polegały lokacje miast i wsi – przedstawia organy samorządu miejskiego – charakteryzuje różne grupy społeczne mieszczan – wyjaśnia, na czym polegała trójpółówka	Uczeń potrafi: – opisuje wybrany średniowieczny zabytek mieszczański w Polsce – znajduje i przedstawia informacje o założeniu własnej miejscowości	Uczeń potrafi: przedstawia historie i okoliczności założenia najstarszych miast w regionie

4. Kościół w średniowieczu	Uczeń zna: zakon, klasztor, uniwersytet Uczeń potrafi — przy pomocy nauczyciela omawia życie w średniowiecznym klasztorze i jego organizację — wyjaśnia, czym zajmowali się kopiści	Uczeń zna: opat, reguła zakonna, benedyktyni, cystersi, skryptoria, kopiści, franciszkanie, Uczeń potrafi: charakteryzuje stan duchowny w średniowieczu	Uczeń potrafi: przedstawia najważniejsze zakony średniowieczne — wyjaśnia określenie <i>benedyktyńska praca</i> — charakteryzuje średniowieczne szkolnictwo — porównuje szkolnictwo średniowieczne i współczesne — przedstawia dokonania świętego Franciszka z Asyżu	Uczeń potrafi: porównuje zakony kontemplacyjne i zakony żebracze — wyjaśnia, jaką funkcję w klasztorze spełniają: refektarz, wirydarz, dormitorium i kapitułarz	Uczeń potrafi: — znajduje i przedstawia informacje o najstarszych polskich kronikarzach: Gallu Anonimie i Wincentym Kadłubku — opisuje jeden z klasztorów działających w Polsce, wyjaśnia, jakiego zgromadzenia jest siedzibą, i przedstawia w skrócie dzieje tego zgromadzenia
5.Sztuka średniowiecza	Uczeń zna: katedra, witraże, miniatura	Uczeń zna: biblia pauperum, katedra, styl romański, styl gotycki, portal, sklepienie, witraże, łuki oporowe, apsyda,			

	Uczeń potrafi: przy pomocy nauczyciela omawia zabytki sztuki średniowiecznej w Polsce – wymienia różne dziedziny sztuki średniowiecznej	<i>rozeta, przypory, miniatura, inicjał</i> Uczeń potrafi: charakteryzuje styl romański – omawia cechy stylu gotyckiego	Uczeń potrafi: porównuje styl gotycki i romański – przedstawia przykłady rzeźby i malarstwa średniowiecznego	Uczeń potrafi: – przedstawia przykłady rzeźby i malarstwa średniowiecznego	Uczeń potrafi: – znajduje i przedstawia informacje o średniowiecznych świątyniach w swoim regionie oraz elementach ich wystroju
--	--	---	---	--	---

Rozdział VI

Polska pierwszych Piastów

	Ocena dopuszczająca	Ocena dopuszczająca	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
1.Zanim powstała Polska	Uczeń zna pojęcia: <i>wielka wędrówka ludów, plemię</i> Uczeń potrafi: przy pomocy nauczyciela opisuje wygląd osady w Biskupinie	Uczeń zna pojęcia kurhan, kamienne kręgi, Biskupin, wielka wędrówka ludów, Słowianie, Swaróg, Perun, Świątowit, plemię, Państwo Wielkomorawskie, Wiślanie, Polanie Uczeń potrafi: przedstawia okoliczności pojawienia się Słowian na ziemiach polskich	Uczeń potrafi: – przedstawia najstarsze państwa słowiańskie	Uczeń potrafi: – podaje przykłady tradycji pogańskich	Uczeń potrafi:– wymienia pozostałości bytowania ludów przedśłowiańskich na ziemiach polskich

		– charakteryzuje wierzenia Słowian – wskazuje na mapie: rozmieszczenie plemion słowiańskich na ziemiach polskich	– wymienia państwa słowiańskie, które przyjęły chrześcijaństwo w obrządku łacińskim, oraz te, które przyjęły je w obrządku greckim – wyjaśnia rolę, jaką w rozwoju państw słowiańskich odegrali święci Cyryl i Metody	zachowanych do czasów współczesnych – wyjaśnia, w jaki sposób powstał alfabet słowiański	– przedstawia współczesne konsekwencje wynikające dla krajów słowiańskich z przyjęcia chrześcijaństwa w obrządku greckim lub łacińskim
2.Mieszko I i początki Polski	Uczeń zna: przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>książę, dynastia</i> Uczeń potrafi: – przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, skąd pochodzi nazwa „Polska”	Uczeń zna: – poprawnie posługuje się terminami: <i>książę, dynastia, Piastowie, biskupstwo, dyplomacja, poganin, Dagome iudex</i> Uczeń potrafi – wyjaśnia, dlaczego w przeciwieństwie do legendarnych przodków Mieszko I jest uznawany za pierwszego historycznego władcę Polski – opisuje zasługi Mieszka I i Dobrawy – zaznacza na osi czasu daty: 966 r., 972 r. – wskazuje na mapie: Gniezno, Poznań,	Uczeń potrafi – przedstawia okoliczności przyjęcia chrztu przez Mieszka I – wyjaśnia skutki chrztu Mieszka I – opisuje stosunki Mieszka I z sąsiadami	Uczeń potrafi – uzasadnia twierdzenie, że przyjęcie chrztu przez Mieszka I należało do najważniejszych wydarzeń w dziejach Polski	Uczeń potrafi omawia dokument <i>Dagome iudex</i> i jego wartość jako źródła historycznego – przedstawia bilans korzyści, jakie mogło przynieść Mieszkowi I przyjęcie chrztu lub pozostanie przy wierzeniach

		Wielkopolskę, granice państwa Mieszka I			
3. Polska Bolesława Chrobrego	Uczeń zna – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>arcybiskupstwo</i>, <i>koronacja</i> Uczeń potrafi: – przy pomocy nauczyciela wyjaśnia znaczenie koronacji Bolesława Chrobrego	Uczeń zna: <i>relikwie</i>, <i>zjazd gnieźnieński</i>, <i>arcybiskupstwo</i>, <i>Milsko</i>, <i>Łużyce</i>, <i>Grody Czerwieńskie</i>, <i>koronacja</i> Uczeń potrafi: – opisuje misję świętego Wojciecha do pogańskich Prusów – wskazuje na mapie: granice państwa Bolesława Chrobrego na początku jego panowania oraz ziemie przez niego podbite – omawia rolę, jaką w dziejach Polski odegrali: Bolesław Chrobry, biskup Wojciech, cesarz Otton III – zaznacza na osi czasu daty: 1000 r., 1025 r.	Uczeń potrafi: – przedstawia przebieg i znaczenie zjazdu w Gnieźnie – opisuje wojny prowadzone przez Chrobrego z sąsiadami	Uczeń potrafi: – wyjaśnia znaczenie utworzenia niezależnego Kościoła w państwie polskim – opisuje Drzwi Gnieźnieńskie jako przykład źródła ikonograficznego z najstarszych dziejów Polski	Uczeń potrafi: – wskazuje pozytywne i negatywne skutki polityki prowadzonej przez Bolesława Chrobrego
4. Kryzys i odbudowa państwa polskiego	Uczeń zna <i>insygnia królewskie</i> Uczeń potrafi – przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, dlaczego księcia Kazimierza nazwano „Odnowicielem”	Uczeń potrafi pokazuje na mapie: ziemie polskie pod panowaniem Kazimierza Odnowiciela	Uczeń potrafi – opisuje sytuację państwa polskiego po śmierci Bolesława Chrobrego	Uczeń potrafi – opisuje sytuację międzynarodową w okresie rządów Bolesława Śmiałego – wyjaśnia przyczyny i skutki	Uczeń potrafi – wyjaśnia przyczyny kryzysu państwa wczesnopiastowskiego – ocenia dokonania Mieszka II, Kazimierza

		– omawia działalność: Mieszka II, Bezpryma, Kazimierza Odnowiciela, Bolesława Śmiałego i biskupa Stanisława – zaznacza na osi czasu datę: 1076	– ocenia postawę Bezpryma – przedstawia skutki kryzysu państwa polskiego – charakteryzuje rządy Bolesława Śmiałego	sporu króla z biskupem Stanisławem	Odnowiciela i Bolesława Śmiałego
5.Rządy Bolesława Krzywoustego	Uczeń zna pojęcia: <i>senior i juniorzy, zasada senioratu</i>	Uczeń zna pojęcia: <i>testament, zasada senioratu, senior i juniorzy</i> Uczeń potrafi – wskazuje na mapie: państwo Bolesława Krzywoustego – opisuje postać Bolesława Krzywoustego – zaznacza na osi czasu datę 1138	Uczeń potrafi – omawia przyczyny ogłoszenia testamentu Krzywoustego	Uczeń potrafi – wyjaśnia zasadę senioratu – wyjaśnia, jakie skutki dla państwa mogą mieć wewnętrzne spory o tron	Uczeń potrafi – ocenia szanse i zagrożenia wynikające z wprowadzenia zasady senioratu
6.Społeczeństwo w czasach pierwszych Piastów	Uczeń zna pojęcia: <i>gród, podgródzie, danina, posługi</i> Uczeń potrafi – przedstawia wygląd i budowę	Uczeń zna pojęcia: <i>gród, podgródzie, prawo książęce, danina, posługi, osada służebna</i> Uczeń potrafi – charakteryzuje grupy ludności w państwie	Uczeń potrafi – przedstawia charakter drużyny książęcej	Uczeń potrafi – wyjaśnia, czym się różnił wojownik	Uczeń potrafi – wskazuje przykłady nazw miejscowości, które mogły

	średniowiecznego grodu – opisuje sposoby pozyskiwania ziemi uprawnej i jej uprawiania	wczesnopiastowskim – omawia zakres władzy panującego w państwie pierwszych Piastów	– wyjaśnia powinności ludności względem władcy	drużyny od rycerza	w średniowieczu pełnić funkcję osad służebnych
--	--	---	--	--------------------	--

Rozdział VII

Polska w XIII-XIV wieku

	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
1.Rozbicie dzielnicowe	Uczeń zna pojęcia <i>rozbicie dzielnicowe, dzielnica senioralna, Tatarzy</i> Uczeń potrafi – przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, jakie były przyczyny wewnętrznych walk między książętami piastowskimi	Uczeń zna pojęcia:: <i>rozbicie dzielnicowe, dzielnica senioralna, Tatarzy, osadnictwo, kolonizacja, trójpółowka</i> Uczeń potrafi charakteryzuje państwo polskie podczas rozbicia dzielnicowego – wskazuje na mapie: podział państwa na	Uczeń potrafi – opisuje okoliczności sprowadzenia zakonu krzyżackiego do Polski oraz konsekwencje tego wydarzenia	Uczeń potrafi – przedstawia historię zakonu krzyżackiego – wyjaśnia, dlaczego książęta dzielnicowi często nadawali przywileje oraz ziemię	Uczeń potrafi przedstawia dynastię panującą na Pomorzu Gdańskim w okresie rozbicia dzielnicowego

		różne dzielnice oraz ziemie utracone w okresie rozbicia dzielnicowego – omawia postaci: Władysława Wygnańca, Leszka Białego, Konrada Mazowieckiego, Henryka Pobożnego – zaznacza na osi czasu daty: 1226 r., 1227 r.,	– omawia skutki rozbicia dzielnicowego – opisuje kolonizację na ziemiach polskich	rycerstwu i duchowieństwu	
2.Zjednoczenie Polski	Uczeń zna pojęcia: <i>starosta, Szczербіec</i>	Uczeń potrafi – wskazuje na mapie: granice państwa polskiego za panowania Władysława Łokietka, ziemie utracone na rzecz Krzyżaków – omawia postaci: Przemysła II, arcybiskupa Jakuba Świnki, Wacława II, Władysława Łokietka – zaznacza na osi czasu daty: 1295 r., 1309 r., 1320 r., 1331 r.	Uczeń potrafi – przedstawia próby zjednoczenia Polski przez książąt śląskich oraz Przemysła II – opisuje, w jakich okolicznościach Władysław Łokietek utracił Pomorze Gdańskie – przedstawia działania Władysława Łokietka na rzecz zjednoczenia kraju – opisuje przebieg konfliktu Władysława Łokietka z Krzyżakami	Uczeń potrafi – wyjaśnia, jaką rolę w zjednoczeniu kraju odegrał Kościół katolicki	Uczeń potrafi – przedstawia wyobrażenie na temat świętego Stanisława jako patrona zjednoczenia kraju

3.Czasy Kazimierza Wielkiego	Uczeń zna:pojęcia: <i>uniwersytet, Orle Gniazda, Akademia Krakowska</i> Uczeń potrafi – przy pomocy nauczyciela tłumaczy, co zdecydowało o przyznaniu Kazimierzowi przydomka „Wielki” – wyjaśnia znaczenie słów, że Kazimierz Wielki: <i>zastał Polskę drewnianą, a zostawił murowaną</i>	Uczeń potrafi – wskazuje na mapie: granice monarchii Kazimierza Wielkiego i ziemie włączone do Polski przez tego władcę – zaznacza na osi czasu daty: 1333 r., 1343 r., 1364 r.	Uczeń potrafi – przedstawia i ocenia postanowienia pokoju w Kaliszu – charakteryzuje reformy Kazimierza Wielkiego – wyjaśnia, w jaki sposób Kazimierz dbał o obronność państwa	Uczeń potrafi – wyjaśnia, dlaczego Kazimierz Wielki za najważniejsze uznał reformy wewnętrzne państwa – tłumaczy, jakie znaczenie miało założenie Akademii Krakowskiej – wyjaśnia znaczenie uczty u Wierzyńka	Uczeń potrafi przedstawia cele oraz konsekwencje układu dynastycznego zawartego przez Kazimierza Wielkiego z Węgrami – wyjaśnia, dlaczego sól należała niegdyś do najdroższych towarów – przedstawia wybrany zamek wzniesiony w czasach Kazimierza Wielkiego
4.Unia polsko- litewska	Uczeń zna pojęcia: <i>unia personalna</i> Uczeń potrafi – przedstawia dynastię zapoczątkowaną przez Władysława Jagiełłę – przy pomocy nauczyciela opisuje przyczyny i przebieg wielkiej wojny z zakonem krzyżackim	Uczeń zna pojęcia: <i>Andegawenowie, unia personalna, sobór, Wielkie Księstwo Litewskie, Jagiellonowie</i> Uczeń potrafi – wyjaśnia przyczyny zawarcia unii polsko- litewskiej – opisuje przebieg bitwy pod Grunwaldem – wskazuje na mapie: granice Wielkiego	Uczeń potrafi – przedstawia okoliczności objęcia tronu polskiego przez Jadwigę – wymienia postanowienia unii w Krewie	Uczeń potrafi – charakteryzuje stanowisko polskiej delegacji na soborze w Konstancji – wyjaśnia, dlaczego Akademia Krakowska została przemianowana	Uczeń potrafi – uzasadnia twierdzenie, że poglądy Pawła Włodkowica na temat wojen religijnych są aktualne także dzisiaj

		Księstwa Litewskiego, Krewo, Horodło, Grunwald, Toruń – opisuje postaci: Ludwika Węgierskiego,	– przedstawia postanowienia pokoju w Toruniu – wyjaśnia zasady współpracy między Polską a Litwą ustalone w zapisach unii w Horodle	na Uniwersytet Jagielloński	
5.Czasy świetności dynastii Jagiellonów	Uczeń zna pojęcia: <i>wojska zaciężne, żold</i> Uczeń potrafi przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, dlaczego dla Polski ważne stało się odzyskanie dostępu do morza	Uczeń zna pojęcia <i>Związek Pruski, wojna trzynastoletnia, Prusy Królewskie, Prusy Zakonne, wojska zaciężne, żold</i> Uczeń potrafi – omawia dokonania Kazimierza Jagiellończyka – zaznacza na osi czasu daty: 1454 r., 1466 r.	Uczeń potrafi – opisuje przebieg wojny trzynastoletniej – przedstawia postanowienia II pokoju toruńskiego	Uczeń potrafi – wyjaśnia, dlaczego doszło do zawięzania Związku Pruskiego – porównuje postanowienia I i II pokoju toruńskiego – uzasadnia twierdzenie, że odzyskanie dostępu do morza miało przełomowe znaczenie dla rozwoju polskiej gospodarki	Uczeń potrafi – wyjaśnia, dlaczego wojska zaciężne pod koniec średniowiecza zastąpiły w bitwach tradycyjne rycerstwo
6.Monarchia stanowa w Polsce	<i>Uczeń zna pojęcia: szlachta, sejm walny, izba poselska, senat</i>	<i>Uczeń zna pojęcia monarchia patrymonialna, monarchia stanowa, przywileje, szlachta, pańszczyzna,</i>			

		<i>konstytucja sejmowa, sejm walny, izba poselska, senat</i> Uczeń potrafi: – przedstawia sejm walny oraz jego skład – zaznacza na osi czasu daty: 1374 r., 1505 r.	Uczeń potrafi: – wyjaśnia, w jaki sposób rycerstwo przekształciło się w szlachtę – wyjaśnia, w jaki sposób szlachta uzyskała wpływ na sprawowanie rządów w Polsce – przedstawia najważniejsze przywileje szlacheckie – wyjaśnia znaczenie konstytucji <i>Nihil novi</i>	Uczeń potrafi: – przedstawia, kiedy i w jaki sposób doszło do utworzenia stanów w Polsce – tłumaczy różnice między monarchią patrymonialną a stanową – wyjaśnia, jaka jest geneza nazw obu izb sejmu walnego: izby poselskiej oraz senatu	Uczeń potrafi: – ocenia, jakie szanse i jakie zagrożenie niesło za sobą zwiększenie wpływu szlachty na władzę
--	--	---	--	---	---